Gemeente Moerdijk
Pastoor van Kessellaan 15
4761 BJ Zevenbergen

Postbus 4
4760 AA Zevenbergen
Telefoon 14 0168
www.moerdijk.nl

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV)
Postbus 111
9200 AC Drachten

Verzenddatum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Behandeld door
04-06-2026	1935010	--	REO/Oscar Tessensohn

Onderwerp zienswijze gemeente Moerdijk op het concept voorkeursalternatief (inclusief bijlagen) voor POM 380-150-20 kV

Geachte heer, mevrouw,

Met interesse hebben we kennisgenomen van het concept Voorkeursalternatief Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk 380kV, Port of Moerdijk 150 kV en Port of Moerdijk 20 kV (hierna: concept VKA), die u vanaf 8 mei 2026, inclusief bijlagen, ter inzage heeft gelegd. Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid te reageren op deze documenten.

Onze reactie bestaat uit deze brief en twee bijlagen. In bijlage 1 hebben we de gedetailleerde opmerkingen van onze zienswijze in tabelvorm opgenomen. Deze bijlage maakt integraal onderdeel uit van onze zienswijze. In bijlage 2 hebben we opmerkingen opgenomen die we eerder hebben meegegeven op de 90% versie van de MER deel B. Aangezien we geen terugkoppeling hebben ontvangen over de verwerking van die opmerkingen, geven we deze voor de volledigheid nog een keer mee.

Raadsbesluit

Op 19 november heeft de gemeenteraad van Moerdijk een mandaatbesluit genomen ten aanzien van de zoekrichting voor uitbreiding van het haven en industrieterrein, de randvoorwaarden waaronder dat mogelijk is, bouwstenen voor nadere uitwerking in een gebiedsprogramma en de organisatie en financiën die dit vraagt. In de kern houdt het besluit in dat uitbreiding in zuidoostelijke richting niet wenselijk is. Uitbreiding in oostelijke richting kan onder drie voorwaarden:

- Lange termijn duidelijkheid, zekerheid en perspectief voor iedereen die door de plannen geraakt wordt;
- Inrichting van een fonds voor investeringen in leefbaarheid en brede welvaart dat structureel wordt gevoed;
- Een lange termijn samenwerking tussen Rijk en regio gericht op een gezamenlijke, integrale ontwikkelaanpak.

Alleen zoeklocatie Gorsdijk voldoet voor de ontwikkeling van POM 380-150-20 kV aan het mandaatbesluit. En hoewel deze locatie is behouden als één van de concept voorkeursalternatieven hebben wij hier een paar opmerkingen bij.

In het concept VKA wordt een duidelijke keuze gemaakt voor zoeklocatie Krukweg. Zoeklocatie Gorsdijk wordt alleen als concept VKA aangehouden voor het geval de Ontwerptafel in juni besluit voor de oostelijke ontwikkelrichting. De manier waarop de locaties zijn beoordeeld vertroebelt dit besluit. Gorsdijk scoort weliswaar minder goed dan Krukweg bezien vanuit alléén het project POM 380-150-20 kV. Maar wanneer met een integrale blik gekeken zou worden naar de ontwikkeling van de hele Powerport regio, dan zou een aantal criteria, waarop Gorsdijk slecht scoort, niet meer onderscheidend zijn.

Daarnaast verbaast het ons dat het besluit van de raad niet is meegenomen in de beoordeling van het thema Omgeving. Op geen enkele manier wordt ernaar verwezen. Ondanks dat het raadbesluit geen besluit van de ontwerptafel is over de ontwikkelrichting, is het wel relevante informatie om mee te nemen in de beoordeling van alternatieven op het thema Omgeving.

Ontwerptafel Powerport

Rijk, provincie, waterschap en gemeente(n) werken parallel aan dit project ook intensief samen aan de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Daarbij gaat het niet alleen om de vraag naar ruimte voor energie-infrastructuur, maar om de totale vraag naar ruimte in relatie tot energie, economie, mobiliteit, landschap en leefomgeving. Op de Ontwerptafel worden ruimte vragende (fysiek en milieu) opgaven van lokaal, regionaal en nationale belang afgewogen. Hierbij wordt ook expliciet het belang van structurele verbetering van de leefbaarheid en toekomstbestendig perspectief voor de inwoners en ondernemers (brede welvaart) meegenomen. Tijdens het BO leefomgeving van 11 juni hebben wij met het Rijk afgesproken dat de locatiekeuze voor het hoogspanningsstation POM 380-150-20 kV en de keuze voor de uitbreidingsrichting van het Haven en Industrieterrein op elkaar worden uitgelijnd zodat toekomst vaste keuzen worden gemaakt. Zolang er nog geen keuze is gemaakt over de uitbreidingsrichting voor de integrale opgave dienen beide zoekrichtingen gelijkwaardig onderzocht en uitgewerkt te worden.

De ter inzage gelegde documenten doen geen recht aan de waarde en het doel van de Ontwerptafel. In de stukken wordt de scope van de Ontwerptafel weliswaar beschreven, maar verder wordt op geen enkele manier de relatie met de grotere opgave voor de regio in de MER en IEA adequaat meegenomen. Bovendien wordt de reikwijdte van de Ontwerptafel beperkt tot ‘het geven van adviezen’ over bijvoorbeeld locatiekeuze en randvoorwaarden. Door deze onderwaardering en het ontbreken van ‘het grotere plaatje’ in de MER en IEA worden de alternatieven voor POM geïsoleerd beoordeeld vanuit het project. De beoordeling van alternatieven zou een ander beeld laten zien, wanneer de totale opgave vanuit een integraal ontwikkelingsperspectief zou zijn meegenomen.

Door alleen naar de alternatieven te kijken vanuit één geïsoleerd project, ontstaat een gefragmenteerd en vertekend beeld van de alternatieven. Wij weten dat een milieu effect rapportage alleen kijkt naar de huidige situatie en daarbij slechts rekening houdt met andere projecten waarvoor al planologische besluiten zijn genomen. Deze werkwijze is hier niet toepasbaar: er dient breder te worden gekeken. Dat komt omdat het Rijk in het BO leefomgeving van 11 juni 2025 heeft vastgesteld dat hier een onafwendbare opgave ligt van 450 hectare waarvoor nog geen planologische procedure is doorlopen, maar die wel zeer veel invloed heeft op de locatiekeuze van het hoogspanningsstation. Wij weten dat er geruchten leven dat de opgave kleiner wordt, maar zolang de 450 hectare niet van tafel is gegaan is dit waar wij ons toe te verhouden hebben. Doordat er nu geen brede integrale

afweging van alternatieven heeft plaatsgevonden dreigen de zorgen die wij eerder hebben geuit over de effecten op de brede welvaart en de leefbaarheid van de omgeving, nu realiteit te worden.

De gevoeligheidsanalyse, waarin de autonome ontwikkelingen en de raakvlakprojecten met het oog op toekomstvastheid zijn beoordeeld, heeft volgens ons een onvolledige scope. Essentiële onderdelen van de onafwendbare ruimtevraag van 450 hectare ontbreken daarin. Uitbreiding van industrie in het kader van de circulaire economie bijvoorbeeld, en de productie van waterstof hebben een significante impact op het ruimtegebruik en de leefbaarheid van de omgeving. Maar deze aspecten ontbreken in de gevoeligheidsanalyse. Dat betekent dat belangrijke onderdelen, zoals de toekomstige klantaansluitingen in het te ontwikkelen gebied en de locatie daarvan, niet adequaat zijn meegenomen ind e gevoeligheidsanalyse. In plaats daarvan wordt de toekomstvastheid van de alternatieven beoordeeld op basis van een aantal autonome ontwikkelingen die vanuit een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied, niet meer onderscheidend zijn. Dat vinden wij een ernstige tekortkoming in de onderzoeken, zeker daar waar in de Integrale Effecten Analyse de toekomstvastheid van dit project een belangrijke waarde wordt toegekend.

Nut en noodzaak

Het concept VKA beschrijft de nut en noodzaak voor de stations aan de hand van een viertal punten, namelijk de uitbreiding van het HiM en woningbouw in relatie tot netcongestie, de verduurzaming van de industrie en bedrijven in de regio, het faciliteren van VAWOZ en de voorziene ontwikkelingen in de Powerport. Zonder te twijfelen aan nut en noodzaak van de stations hebben wij hierbij een aantal opmerkingen.

Ten eerste is de onderbouwing van nut en noodzaak voor de stations met een mogelijke aanlanding voor wind op zee een verkeerde voorstelling van zaken. Het is immers andersom. De aanlanding van wind op zee in Moerdijk wordt in het programma VAWOZ onderzocht *vanwege* de mogelijkheden die voor een aanlanding in Moerdijk ontstaan door de realisatie van dit station. Bovendien is in het programma VAWOZ nog geen keuze gemaakt voor de aanlandlocaties van wind op zee, waardoor VAWOZ *geen* onderbouwing voor het station *kan* geven. Deze verkeerde voorstelling van zaken draagt niet bij aan een transparant proces en is een onnodige opklopperij van nut en noodzaak.

Ten tweede zijn wij verbaasd over de genoemde relatie van deze stations met de woningbouwopgave. Voor ons is dat nieuw. Wij hebben uit de gesprekken met Enexis hierover steeds begrepen dat de woningbouwplannen voor Zevenbergen-oost en Zevenbergen-noord niet afhankelijk zijn van de realisatie van POM 380-150-20 kV en dat deze woningen, mede door in de directe omgeving van de projecten maatregelen te nemen, kunnen worden aangesloten op het bestaande elektriciteitsnet. Door nu de nieuwe stations te onderbouwen vanuit onze woningbouwopgave ontstaat onnodig verwarring.

Ten derde worden de voorziene ontwikkelingen in de Powerport regio op geen enkele manier toegelicht en blijft het onduidelijk met welke voorzieningen rekening wordt gehouden, en in hoeverre de nieuwe stations dat kunnen faciliteren. In onze ogen is dat een ernstige tekortkoming in de onderbouwing. De opgave is bekend: de Ontwerptafel heeft vastgesteld dat 450 hectare onafwendbaar nodig is voor de energievoorziening, voor verduurzaming van de industrie en voor groei van de circulaire economie. Bij herhaling hebben wij gevraagd hoeveel transportcapaciteit op de verschillende netvlakken door dit project wordt gerealiseerd, en hoeveel daarvan bedoeld is voor de verduurzaming van de bestaande industrie en voor (bekende) nieuwe afnemers. Met andere woorden: welke transportcapaciteit is er nog over na verduurzaming van de huidige industrie en bedrijven en welk deel van de resterende opgave kan daarmee grosso modo gefaciliteerd worden en welk

deel niet. Tot nu toe hebben we daar geen bevredigend antwoord op gekregen en dat is onacceptabel. Temeer omdat de mogelijkheden voor toekomstige uitbreiding van de stations worden meegewogen in de toekomstvastheid van de verschillende locaties. Dit is geen voorbeeld van de lange termijn samenwerking tussen overheden en netbeheerders die nodig is, voor het integraal programmeren van het energiesysteem van de toekomst. Wij dringen er met klem op aan om hierover openheid van zaken te geven. Daarbij nemen we geen genoegen met antwoorden als ‘de toekomst is onbekend en hangt af van de markt’. Want dat weten we wel. Waar het ons om gaat is om een beeld te krijgen van de aannames die TenneT en Enexis hebben gedaan over de groei van het elektriciteitsverbruik, en de toekomstvastheid van deze uitbreiding. Inwoners van Moerdijk hebben er recht op om inzicht te hebben in eventuele toekomstige nieuwe uitbreidingen van de elektriciteitsinfrastructuur en bij welke ontwikkelingen die nodig zouden kunnen zijn. En ook voor ons als gemeente is dat inzicht belangrijk in verband met onze verantwoordelijkheden bij de verdere ontwikkeling van de Powerport regio.

Beoordeling locaties Gorsdijk en Krukweg

Bij de beoordeling van de locaties Gorsdijk en Krukweg hebben wij meerdere bedenkingen. De alternatieven die als zoeklocatie in beeld waren zijn beoordeeld op basis van een aantal criteria. De uitkomst daarvan is volgens de onderzoeken, dat locatie Krukweg de voorkeur verdient. Van locatie Gorsdijk wordt gesteld dat die niet maakbaar is, maar toch wordt aangehouden als cVKA in verband met het besluit dat de Ontwerptafel nog moet nemen over de ontwikkelrichting van het gebied. Bij deze conclusies hebben wij verschillende bedenkingen.

Ten eerste geeft de multi criteria analyse een uitkomst voor een voorkeursalternatief dat vanuit het project bezien wellicht de beste is. De conclusies voor Gorsdijk en voor Krukweg zijn dan wel volgbaar. Maar wanneer de inpassing van het station zou worden bezien vanuit een integrale gebiedsbenadering en vanuit een keuze voor de ontwikkelrichting, zou een aantal ‘onderscheidende’ criteria niet meer relevant zijn. Door bijvoorbeeld de keuze voor de oostelijke ontwikkelrichting zou ophoging van de locatie Gorsdijk met 5 meter een gevolg zijn van die keuze in plaats van een sterk nadeel voor deze locatie. En er zouden meer inpassings- en compensatiemogelijkheden beschikbaar komen voor de impact die locatie Gorsdijk heeft op bijvoorbeeld Natuurnetwerk Nederland, houtopstanden en verstoring van aanwezige biotopen, verblijfplaatsen en leefgebieden voor grondgebonden dieren. Kortom, het is bij een dergelijk omvangrijke opgave nodig om integraal naar de ontwikkeling van het gebied te kijken en van daaruit het station optimaal in te passen dan een keuze te maken van alléén het perspectief van het project.

Ten tweede geeft de kabelstudie voor de realiseerbaarheid van de 380kV verbinding naar VAWOZ exact dezelfde conclusies voor Gorsdijk en Krukweg. Zowel in termen van haalbaarheid als in termen van knelpunten. Kennelijk is het voor Sweco, die dat onderzocht heeft, niet onderscheidend dat de verbindingen vanuit Gorsdijk wat langer zijn dan vanuit Krukweg. Toch heeft Gorsdijk een negatievere beoordeling gekregen dan Krukweg, terwijl de onderbouwing daarvan ontbreekt.

In het verlengde daarvan geeft de kabelstudie voor de realiseerbaarheid van de aansluiting van klanten van Enexis dezelfde conclusies voor Gorsdijk en Krukweg. Toch is het oordeel dat Gorsdijk in het geheel niet realiseerbaar is, vanwege het beleid van Enexis dat aanvullende eisen stelt aan de klantverbindingen die het station verlaten. Deze eisen worden verder niet toegelicht en zijn ook buiten de kabelstudie gebleven. Wij begrijpen niet waarom generiek technisch beleid van Enexis, zonder verdere toelichting, een reden is om de locatie die onlosmakelijk is verbonden aan het mandaatbesluit van de gemeenteraad, als ‘niet

maakbaar' te categoriseren. De impact van deze niet onderbouwde eis is onevenredig groot. Wij vinden dat onderzocht (had) moet(en) worden op welke manier de kabelcircuits het station *wel* kunnen verlaten. Daarbij had ook bekeken kunnen worden of een gesplitst ontwerp een oplossing kan bieden. Het uitgangspunt dat het een gecombineerd station moet worden is immers niet houdbaar. Dat uitgangspunt wordt onderbouwd vanuit ruimtebeslag. Dat zou kleiner zijn bij een gecombineerd station. Echter, uit tabel 2.1 van de Integrale Effecten Analyse blijkt dat juist de gesplitste stations de minste ruimte vragen.

Ten derde wordt de realisatie van Gorsdijk beoordeeld als technisch 'zeer complex'. De reden die daarvoor wordt gegeven is dat de locatie met 5 meter moet worden opgehoogd. Deze conclusie vinden wij niet aannemelijk. Nederland heeft een ruime nationale en internationale ervaring met het opspuiten van zand. We begrijpen dat ophoging tot meer werk en tot hogere kosten leidt, maar niet dat dat technisch 'zeer complex' is.

Geluid

De activiteit van POM 380-150-20 kV maakt geluid en neemt geluidruimte in van bestaande en nog te ontwikkelen Powerport regio Moerdijk. Wij hebben er eerder op aangedrongen om de geluidbelasting van POM 380-150-20 kV zo laag mogelijk te houden door het nemen van bronmaatregelen. Dergelijke bronmaatregelen zijn weliswaar beschreven in de MER fase 1 Deel B bijlage XII Akoestisch onderzoek van Peutz, maar gesteld wordt dat deze maatregelen geen voorwaarde vormen voor het concept VKA, omdat zonder deze maatregelen ook wordt voldaan aan de geluidsnormen.

Wij vinden dit een onaanvaardbaar risico voor de verdere ontwikkeling van de regio. Alle elementen van de onafwendbare voorziene ontwikkeling maken geluid. Door nu geen bronmaatregelen mee te nemen voor POM loopt die geluidruimte snel vol, waardoor de overige ontwikkelingen in de Powerport regio onmogelijk worden of de leefbaarheid in onze kernen wordt geschaad. En dat kan niet de bedoeling zijn.

Zorgvuldigheid

De totale omvang van de onderzoeksrapporten en bijlagen is groot en ingewikkeld. Daarbij constateren wij dat de rapporten en bijlagen op vele punten niet consistent zijn. Wij maken ons zorgen over de zorgvuldigheid waarmee de onderzoeksresultaten gepresenteerd zijn. Hierdoor is ook het beoordelen van de stukken lastig gebleken.

Ten eerste zien wij onzorgvuldigheden in eerder toegezegde aanpassingen die nog steeds niet gedaan zijn. Ten tweede zien we dat punten waarvan wij eerder hebben aangegeven dat deze foutief zijn, ongewijzigd blijven terugkomen. Ten derde blijft ook het foutief benoemen van straatnamen, ondanks onze gedane suggesties, helaas bestaan.

Inconsistenties zien we onder andere terugkomen in de beschrijving van de onderzochte locaties en in de beschrijving van de benodigde oppervlakte voor de stations op de verschillende locaties. Daarnaast constateren wij dat het 'ruimtebeslag op woningen' onvolledig is. En door deze formulering wordt niet duidelijk dat deze woningen uitgekocht moeten worden indien gekozen wordt voor dat alternatief.

Informeren van bewoners

Bewoners van locaties die door deze plannen in gebruiksfunctie worden geraakt en daardoor mogelijk moeten verdwijnen, zijn pas op de dag van de terinzagelegging daarover geïnformeerd. Dit was überhaupt niet gebeurd wanneer de gemeente daar niet op had

geïntervenieerd. Deze houding en werkwijze van TenneT en Enexis vinden wij zorgwekkend en geeft geen vertrouwen in een menselijke aanpak zoals aan de Ontwerptafel is afgesproken. Met klem vragen wij u om te bevorderen dat TenneT en Enexis rekening houden met de onrust en zorgen die dit project in de omgeving kan veroorzaken en daar in de volgende stappen ook daadwerkelijk naar handelen. In deze fase worden weliswaar nog geen onomkeerbare besluiten genomen, maar ook de mogelijke vooruitzichten die uit de ter inzage gelegde stukken duidelijk worden kunnen zorgen voor veel onrust en onzekerheid. Het uitvoeren van een participatieplan is méér dan het volgen van de daarin genoemde processtappen. Persoonlijk contact en transparantie over de gevolgen van wat er gebeuren gaat heeft *altijd* prioriteit.

Punten om in de uitwerking rekening mee te houden

In bijlage 1 is een aantal punten opgenomen die in de verdere uitwerking aandacht verdienen. Specifiek verwijzen we daarbij naar de opmerkingen die we hebben gemaakt over de trasportstudie en de kabelstudie. De beperkingen die voor het transport van transformatoren en voor de kabeltracés naar voren zijn gekomen dienen adequaat geadresseerd te worden in de vervolgstappen.

Conclusie

Ondanks de omvang van de ter inzage gelegde stukken vinden wij de onderbouwing voor Krukweg als voorkeursalternatief voor realisatie van POM 380-150-20 kV niet overtuigend en krijgen we het gevoel dat in de rapporten naar een eindconclusie wordt toegewerkt die nodig is om de stations ‘op tijd en volgens planning’ op te leveren. Vanuit oogpunt van urgentie van een spoedige realisatie van extra netcapaciteit is een snelle realisatie van de stations begrijpelijk. Vanuit oogpunt van het effect op de leefbaarheid en brede welvaart in het gebied baart ons dat grote zorgen. Door keuzes te maken vanuit een projectprocedure zonder met een integrale blik te kijken naar de ontwikkeling van de totale opgave in de regio ontstaat het risico dat een keuze voor Krukweg suboptimaal is. Bovendien vinden wij dat de locatiekeuze voor het hoogspanningsstation en de keuze voor de uitbreidingsrichting van het Haven en Industrieterrein onvoldoende op elkaar zijn uitgelijnd.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Moerdijk,

S. Elseman
Gemeentesecretaris

A.J. Moerkerke
Burgemeester

Bijlage 1 – gedetailleerde opmerkingen bij c-Vka (inclusief bijlagen)

Bijlage 2 – niet beantwoorde of verwerkte opmerkingen 90%-versie MER deel B.